

Cei 150 de psalmi, nelipsiți din cadrul slujbelor ce se desfășoară în bisericile și catedralele din întreaga lume creștină, se regăsesc în muzica noastră ortodoxă românească, fiind rodul creației unor compozitori iubitori de Dumnezeu și înzestrați cu talentul mînuirii mijloacelor sonore. Psalmii au fost sursa de inspirație a unor lucrări muzicale cu desfășurare mai restrânsă sau mai amplă, aparținând creației românești.

Iată câteva dintre aceste lucrări muzicale, analizate în cartea doamnei Veturia Dimoftache:

Auzi Doamne glasul meu, de D. G. Kiriac; *Doamne, auzi glasul meu* de Nicolae Lungu; Psalmul 123 de Marțian Negrea; Psalmul 50 *Miluește-mă, Dumnezeule* de Gh. Cucu; Psalmul 39 de Paul Constantinescu, în care compozitorul „realizează o sinteză între tradiția muzicii univocale a răsăritului ortodox și genurile și formele muzicii apusene.” (Psalmul 39, îmbrăcat într-o haină muzicală amplă, devine în creația lui Paul Constantinescu un real concert liturgic).

Sub titlul latinesc *Miserere*, Psalmul 50 a constituit sursa de inspirație pentru o seamă de compozitori apuseni, precum sunt Josquin des Prés, G.P. da Palestrina, H.L. Hassler, Giovanni Gabrieli, J-B Lully, Alessandro Scarlatti.

Veturia Dimoftache se oprește în mod deosebit asupra *Simfoniei Psalmilor* de Igor Stravinsky, lucrare amplă pentru cor și orchestră, compusă în anul 1930, care reprezintă rodul măiestriei artistice a compozitorului întors la ortodoxie; cele trei părți ale lucrării se cântă neîntrerupt urmărind textul versetelor 13 și 14 ale Psalmului 38, al versetelor 2, 3 și 4 ale Psalmului 39 și textul integral al Psalmului 150. Elementele discursului muzical melodia, ritmul și timbrul specific al orchestrei, țesătura polifonică sau armonică și forma ce assemblează toate aceste componente sunt observate atât în detaliile tehnice, cât și sub aspectul capacității lor de a transmite conținutul ideatic al lucrării.

Capitolul cinci este dedicat unuia dintre cei mai importanți profeți ai Vechiului Testament, Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul, preluat de tradiția creștină și sărbătorit pe data de 20 iulie.

Acest fapt o îndeamnă pe doamna Veturia Dimoftache să acorde o deosebită atenție unor diferite domenii artistice, cât și interferenței dintre ele, cercetările sale având ca punct comun reprezentările artistice ale Sf. Proroc Ilie, cât și semnificațiile lor. Aflăm astfel, persoana Sf. Ilie prezentă în arta plastică, dar și în cea muzicală, însoțită de bogate exemplificări din fiecare domeniu.

În muzica bisericească românească slujba Sf. Ilie apare în *Noul Idiomelar* al lui Ion Popescu-Pasărea (1933), în *Idiomelarul* lui Dimitrie Suceveanu și în *Doxastarul* lui Anton Pann.

În iconografia românească Sf. Ilie este reprezentat în pictura în frescă *Schimbarea la față*, din naosul bisericii Sf. Gheorghe de la Voroneț și în scena *Sf. Ilie în peșteră*, de la Mănăstirea Arbore.

Icoana rusească *Profețul Ilie hrănit de corbi* (sec. XVII) îmbogățește tradiția reprezentărilor picturale ale Sf. Ilie cu o viziune din marile centre de cultură bisericească ale Rusiei.

Textele biblice au generat în arta universală lucrări de mare amploare ca oratoriul *Elias* pentru cor și orchestră op. 70 de Felix Mendelssohn Bartholdy. Autoarea realizează nu doar o simplă analiză muzicală a lucrării cu acest nume, ci un amplu comentariu al relației dintre text și muzică, completat cu bogate și sugestive exemple muzicale.

Capitolul șase al cărții este dedicat unuia dintre cei mai mari sfinți ai Noului Testament, Sfântul Ioan Botezătorul, prăznuit la 24 februarie. Autoarea evocă un vast ansamblu de

forme, culori și sunete în care aspecte din viața Sfântului Ioan Botezătorul au inspirat maeștri ai artelor Renașterii precum Leonardo da Vinci, scriitori ai secolelor XIX și XX ca Oscar Wilde și Gustave Flaubert, compozitori romantici și postromantici ca Jules Massenet și Richard Strauss. Mult mai greu de definit sau de intuit este relația între cuvânt/idee și expresia muzicală. Cu atât mai mare este meritul autoarei de a analiza convingător această relație în opera *Salomeea* de Richard Strauss, capitol cu care Veturia Dimoftache încheie un studiu care, acoperind o lungă perioadă de timp, de la antichitate la epoca contemporană, urmărește interdependența complexă a artelor care au însoțit evoluția culturală a omenirii.

Gabriela OCNEANU

Centenar Dorin Pop

”Aniversări, comemorări, curgeri de timp măsurate în ceea ce socotim a fi ‘cifre rotunde’ - sunt și acestea, poate, reflexe ale nevoii omenești de a se împărtăși, prin oglinda amintirii, din mitul și izvorul ‘eternei reîntoarceri’ ” scrie compozitorul Adrian Pop, în primele pagini ale unui volum dedicat evocării unei excepționale personalități, dirijor și profesor, timp de trei decenii și jumătate, al Conservatorului de Muzică ”Gh. Dima” din Cluj, de la nașterea căruia s-au scurs o sută de ani: Dorin Pop. Și pentru că este vorba de o rememorare extrem de implicată emoțional, realizată de fiul maestrului, să mai cităm, clarificator, câteva rânduri: ”nu este totuși o monografie în înțelesul obișnuit al cuvântului; e mai degrabă o aducere aminte făcută prin prisma unui ochi și unei conștiințe hrănite din afecțiune”.

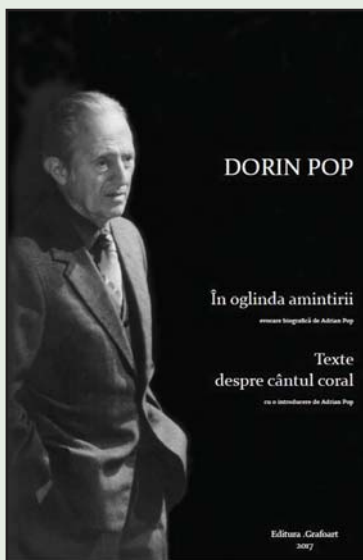
Dar cine a fost Dorin Pop? Ne este greu să credem că ignoranța prezentului este așa de acaparatoare încât răspunsul la această întrebare să fie greu de găsit. Dirijorul Dorin Pop este cel care a creat *Cappella Transylvanica*, formație apreciată și laureată în competiții internaționale de prim rang, și a format personalitatea inconfundabilă a Corului Filarmonicii clujene,

este profesorul care a lăsat în urmă numeroși discipoli dedicați artei corale și o școală de dirijat imposibil de egalat azi. Altfel spus, un expert al vocii, creator al unui model interpretativ străin de manierisme sau mimetice abordări, un rafinat cunoscător al repertoriului coral, un profesor sever și, absolut firesc pentru alte vremuri, venerat de studenții și coriștii săi.

Așadar, o evocare neconvențională, dar care reunește o parte monografică (intitulată ”În oglinda amintirii”, cu o *addenda*: ”Portret din memorie: profesorul, tatăl de familie, dirijorul”) și un corpus de ”Texte despre cântul coral” datorate lui Dorin Pop, până acum nepublicate, despre dirijor, ansamblu, vocalitate și sonoritate corală.

Cititorului i se permite să simtă, să cunoască și să înțeleagă o relație dintre tată și fiu rar întâlnită în societatea prezentului, bazată pe dragoste, respect, muncă și responsabilitate. Am putea-o numi ”de stil vechi”, cu admirație și conștiință de ”normalitatea” acesteia.

Stilul scriitoricesc aparte al autorului, Adrian Pop, o personalitate care uimește de fiecare dată prin imensa sa cultură, prin creația componistică, prin maniera elegantă și doctă de adresare, prin generozitatea cu care-și formează studenții, ne prilejuiește o lectură fermecătoare a unui text nostalgic dar direct, obiectiv dar emoționant-evocator, care poate prilejui o călătorie imaginară în partea bună și fericită a formării noastre profesionale și umane.



O carte de această factură nu putea fi lansată într-un cadru convențional și previzibil, ci a beneficiat de un concert coral aparte, moderat de către Adrian Pop, susținut de către *Cappella Transylvanica*, dirijată de reputatul Cornel Groza, succesorul și, cândva, mâna dreaptă a maestrului, și *Ave Musica*, corul studenților, dirijat de Ciprian Para. Formațiile au evoluat și separat și împreună (a *cappella* sau acompaniate de Cristina Mureșan - pian și Erich Türk - orgă), oferind auditorilor lucrări cunoscute din repertoriul renesantist, baroc, clasic, dar și din creația sec. XX. Un moment inedit a fost cel al prezenței în program al unei *Suite maramureșene*, dedicată de către autorul ei, Matei Pop (la rândul-i, compozitor și dirijor), memoriei bunicului său. Spiritul și aura maestrului au fost puternic resimțite și datorită prezenței pe scena Sălii studio a Academiei de Muzică clujene, în acea seară de decembrie a anului nu

demult încheiat, a unui portret remarcabil realizat de pictorul clujean László Valovits.

Să revenim, în final, la spusele autorului cărții, Adrian Pop: "Amintirea e o oglindă cu multe ape. Întâmplările se fac poveste ori legendă, icoanele se fac efigii; iar alteori se estompează - ori se șterg, de parcă n-ar fi fost niciodată." Acest "niciodată" nu i se potrivește lui Dorin Pop, un om cu totul aparte, datorită celor formați de el dar și oportunității prilejuite de reeditarea, sub formă de CD, a vechilor și memorabilelor sale înregistrări din anii '70-'80 pe discuri de vinil. Iar epigraful notat în programul de sală, ce cuprinde versurile lui Petrarca muzicalizate într-un Pop, încheie gândurile noastre: "*Zefiro torna, e'l bel tempo rimena, e i fiori e l'erbe, sua dolce famiglia...*".

Gabriel BANCUI

Punctul pe j... azz

Călător pe scenele blues-ului

Plecat de la Ghelar (lângă Hunedoara, la 800 metri altitudine) unde am prezentat prima dintre cele două seri ale reușitului *Festival de blues* - ediția a V-a, în organizarea Pensunii „Panorama” iscusit și cu patos coordonată de **Sergiu Tent** (festival în care am fost surprins a descoperi o revelație în persoana foarte tinerei vocaliste **Ana-Maria Godoroja** în vârstă de doar 15 ani, acompaniată de „Cloud Number Nine”), am ajuns a doua zi, sâmbătă, via Deva, pe calea ferată, la gara din Timișoara de unde am fost preluat de prietenul **Endre Șipoș** (nu doar profesionalul driver al

- cu o singură excepție - creații originale semnate de **Johnny Bota** și de saxofonistul **Lucian Nagy**, a cuprins câteva noi compoziții precum cele intitulate „Mall Blues”, „Urma scapă turma”, program concretizat cu strălucire și aplomb de cei șapte interpreți, **Maria Chioran** - vocal, **Lucian Nagy** - saxofon tenor, caval, flaut, **Sașa Bota** - violă cu cinci coarde, **Mircea Bunea** - gitară, **Toni Kühn** - claviaturi electronice, melodica, **Lică Dolga** - baterie, și desigur, **Johnny Bota** - gitară bass, conducere muzicală.

Charismaticul, competentul tălmăcitor al blues-ului arhaic, **Vali „Sirblues” Răcilă** (muzician, psiholog și actor) a oficiat apoi, ca nimeni altul, momentul de evocare a legendelor melodii ale genului. Cu al său glas baritonal, bine timbrat și cu ghitarele pe care le-a tot alternat, artistul ne-a teleportat cu imaginația în lumea de sonorități de acum mai bine de un secol din zona Deltei fluviului Mississippi, **Vali Răcilă** reactualizând cu autentică trăire vechi teme scrise de **Jimmie Rodgers**, **Richard A. Whiting**, **Robert Johnson** și desigur, piese tradiționale cu autori anonimi.

Ca și cu alte prilejuri, muzicienii de blues din Serbia au fost demn reprezentați în seara de 5 august la Jimbolia de înzestratul pianist și compozitor **Milan Petrović** în fruntea propriului cvartet, cu **Lehel Nagy** - saxofon, **Miloš Ciolović** - gitară bass, **Bogdan Zdielar** - baterie, ei interpretând alert, cu pregnanță creații ale protagonistului - între care reușitele „Amsterdam Central Station”, „Nuits sous la Tour Eiffel”, „Belgrade Funky Time”

Seara de 6 august a fost deschisă de un interesant grup din Târgu Mureș, „Cherry Band”, un sextet alăturându-i pe tinerii interpreți „Cherry” **Minor Sándor** - vocal, gitară, **Iszlai Tamás** - baterie, **Bányász Alpár** - pian electric, **Szász Hunor** - gitară bass, vocal, **Orbán Levente** - gitară, **Szabo Bea** - vocal, cu toți angajați trup și suflet în redimensionarea prin cover-uri de concepție proprie ale unor notorii teme de circulație internațională, ca „Land Of The 1000 Dances” (**Wilson Pickett**), „Hoochie Coochie Man” și „Before You Accuse Me” (**Eric Clapton**), „Heart Break Hotel” (**Elvis Presley**), „Sweet Home Chicago” (**Robert Johnson**) dar și câteva piese proprii - „Móni” și „Zene az életem” (**Cherry Band**), „Megöl a vágy” (**Takács Tamás**).

De un real succes s-au bucurat cei trei foarte tineri muzicieni ai grupului bucureștean „Soul Serenade”



unei Dacii Duster, dar și „serverul” de amplă memorare al unei reale enciclopedii de glume). Astfel am fost adus cu bagaj cu tot în minunatul, pitorescul orașel Jimbolia (10.000 locuitori). Acolo, cu suportul financiar și cu implicarea organizatorică a Primăriei - edil **Darius Postelnicu** - s-a derulat la Teatrul de vară, în serile de 5 și 6 august, cea de a XV-a ediție a *Festivalului Jimbo Blues*, în acest an crescând de la una la două seri spectaculare consecutive.

Directorul artistic al festivalului, infatigabilul bassist-violonist-compozitor-textier-lider, profesor și publicist **Johnny Bota** a luat, cum s-ar spune, taurul blues-ului de coarne, demarând serialul recitalurilor cu o evoluție admirabilă a pregnantului său grup „Bega Blues Band” din Timișoara, echipă ce se poate fâli cu o existență depășind trei decenii de activitate neîntreruptă. Programul incluzând